

אריאל רובינשטיין הוועדה לבחינת שיטת הממשל

ועדת תל אביב, נוורלי הילס ואיראן

קרמי והמנהלתי של הוועדה. מהו המרכז הישראלי להעצמת האזרח? זהו הגוף המוודע ביותר שנתקלתי בו בקמפוס התל-אביבי. התוודעתי אליו כשהוומנתי פעם לדבר בכנס שהי מרכז אירגון בנושא "עמידה ההשכלה הגבוהה בישיר אל", וגיליתי שמי שנמצא ראוי לתת את הדיון היה משום מה שר הביטחון דאז... שאול מופז. בראש המרכז רכז פרופסור המופקד גם על הקתדרה לחקר איראן המודרנית ע"ש פרויז ופראן נוריאן. המרכז הוא עמותה עצמאית. משכנו בתוך מתחם האוניברסיטה, בניין ששימש בעבר את משרדי ארכיטקט האוניברסיטה. כשהתפנתה, היה מקום לשכן במקום תלמידי מחקר ופוסט-דוקטורנטים מצטיינים, אבל לאוניברסיטה היה סדר עדיפות אחר. לבניין ניתן "מעמד אקסטרטריטוריאלי" וכניסה מיוחדת שלא דרך שערי האוניברסיטה.

הוועדה לבחינת שיטת הממשל הגישה השבוע את המלצותיה לנשיא משה קצב וד"ר הוועדה זכה לסיפור נרחב בתקשורת. ערש הוועדה בהכרזת הנשיא ב-2003: "לאור המצב במדינה, יש להקים בדחופות ועדה ממלכתית-ציבורית של אישי ציבור ומומחים, שתדרון ותמליץ על השינויים הנדרשים במבנה הממשל והבחירות בישראל". למרות הכוונות הוודאיות של הוועדה, ומבלי לדון בהמלצות לגופן, מתעוררות כמה תהיות על עבודת הוועדה.

באתר הוועדה נאמר שלמשימה "נבחרו בקפידה 73 אישים מרכזיים מכל מגווי החברה הישראלית, ראשי אוניברסיטאות, חוקרים ומומחים בתחום הממשל של והבחירות, אנשי ציבור ועוד". איך יכולים 73 אנשים (ועוד ישראלים) לדון באופן רציני בשינוי שיטת הממשל? נראה שהם לא. באתר הוועדה מופיעות תמונות מדיוני מליאת הוועדה. ישיבת המליאה השנייה התקיימה בחגיגות במלון דן פנורמה והתכבדה בכל המי ומי, אבל התמונות משאר הישיבות מעידות על נוכחות דלילה, ובתמונת ישיבת המליאה האחרונה נראה בולטים בעיקר בקבוקי המים המיוותמים, שיועדו לרוב חברי הוועדה שכלל לא הגיעו.

חמש משש ועדות המשנה, שעסקו בנושאים חובבי קי עולם כגון "דמוקרטיה בצל משבר קיומי", בקושי התכנסו. אני מעז לנחש שאת הדיון היחיד קומץ חברים רי ועדה, ושכל השאר נועדו לקישוט. פניתי לשלושה מחברי הוועדה שאני מכיר, וראה זה פלא, שלוש תם מעולם לא חתמו על הדיון.

לוועדה יומרה אקדמית ובראשה עמד נשיא האוניברסיטה העברית. חבר בוועדת ההיגוי היה נשיא אוניברסיטת ת"א, שעליה נאמר ש"העניקה לוועדה את החסות האקדמית". אינני מבין את הקשקוש "חסות אקדמית" בהקשר זה. לתומי חשבתי שיש הבדל בין אוניברסיטה לבין ברו"ק המעניק הכשרים. מסתבר ש"החסות האקדמית" הצטמצמה למתן שירותי אירוח. מאתר הוועדה עולה, שהיה זה בעצם המרכז הישראלי להעצמת האזרח ש"טיפל בצד הא-

המייסד והמממן של המרכז הוא מיליארדר בשם יצחק פרויז נוריאן. עסקיו של נוריאן ב"ביטחון, חלל ותקשורת". היה מי שהגדיר אותו כ"יהודי ממוצא אי-ראני העשיר בעולם". נוריאן התגורר כאן בתחילת שנות ה-50. ב-1956 חזר לאיראן, ועם עליית חומייני ני לשלטון ב-1979 בחר להשתקע דווקא בבוורלי הילס. לישיבת המליאה הראשונה של הוועדה, שנערכה בבית הנשיא, הגיע נוריאן עם בתו וחנתו. הוא הושב בשולחן הנשיאות וגם נשא דברים מיד לאחר נשיא המדינה ושני נשיאי האוניברסיטאות. נוריאן אינו שם דבר בפילוסופיה פוליטית ובוורלי הילס איננו פרבר של תל-אביב. מה עושה נוריאן בוועדה לבחינת שיטת הממשל בישראל? האם למדינה אין את המעוות הדרושות להפעלת ועדה ציבורית "כל כך חשובה", והיא נזקקת להתחנף לפלינתרופ? מה שמייאש הוא שרבים, טובים וישירי דרך נתנו יד לוועדה הזו מבלי ששמו לב שיותר משתיקנו את שיטת הממשל והעצימו את האזרח, הם החלישו את הדמוקרטיה והעצימו את השפעת בעלי ההון על החברה הישראלית. ■

נח קליגר בגלל החסכנות

הלב לא תמריא אל-על

דה מאוד רמת השירות בטיסות עצמן. כך למשל, לא מחלקים כבר עיתונים בהמראה מבין-גוריון; בנסיעות הקצרות מקבלים הנוסעים רק כריכים; וגם, פרט זעיר אמנם אך אופייני – לקראת הנחיתה לא מחלקים עוד מגבונים לחים להתרעננות.

ומדוע המשכתי לטוס אל-על? ההגינות מהיית בת לציין, כי בנושא הדיוק בהמראות היא עדיין אחת החברות הטובות ביותר. אבל מבחינתי, העדפתי אותה בעיקר בגלל אותו סידור של טרום טיסה. כי הרי הרי גש ה"פטרייטי" כבר לא משחק – החברה אינה לאדם. מית יותר כי אם פרטית; ובאשר לביטחון – כמעט כל חברות התעופה נוקטות כיום כללי זהירות דומים, בעיקר בטיסות מישראל ואליה.

עתה החליטו בעלי אל-על להפסיק את שירות ה"רום-טיסה". בתשובה לפנייה של כתבת "ידיעות אחרונות" יהודית יחב הסביר דובר החברה, כי בכך תח-

גיא בכור סיוע מקיאוולי

למה זקוק צה"ל?

איך-סוף ועדות החקירה הצבאיות סיימו עבודתן בעוד ועדה ובעוד כנס, ביורוקרטיה וגיבובי המלצות במילים גבוהות. כך הסתיימה המלחמה, וכך היא גם נראתה. אך מה שצה"ל צריך באמת זה לא עוד לוגיסטיקה או מודיעין. צה"ל צריך את הממזירות של פעם, את הראש האחר, את הפלפל, את הרעב להצליח. את ההעזה של עוד ויצמן להפציץ את מטוסי חיל האוויר של צבאות ערב על הקרקע עוד לפני שהתרומו, או הטוויסט של רפול להנחית את החיילים בעורף האויב (צפנית לנהר האוואלי, במלחמת לבנון הראשונה). היה לנו את זה והניצוח ככה. כאן לא יעזרו עוד המלצות ועוד ועדות.

איך מחזירים אותו? לומדים את אמנות המלחמה. את התחכום, את הממזירות. כן, אפשר בהחלט ללמוד את זה, אם זה לא בא בטבעיות.

על פי מחקר שנעשה לא מזמן מתברר, כי לרוב קציני צה"ל אין השכלה צבאית פורמלית. דהיינו, את נושא המצביאות, הפעלת כוחות, והחשוב מכל – ההיסטוריה של המערכות הצבאיות – הם פשוט לא מכירים.

אחד הספרים האהובים עלי בהקשר זה הוא "אמנות המלחמה" של ניקולו מקיאוולי. כמה קציני צה"ל שמעו על הספר? כמה מהם שיננו אותו?

מקיאוולי חי בין השנים 1469-1527, ולמרות זאת הספר שלו נקרא כאקטואלי לגמרי. מדוע? כי הצידוד מתקדם, השריון מתוחכם יותר וכך גם הטילים – אך האדם הוא אותו אדם.

הכללים שמלמד מקיאוולי אינם עולים אגורה, ועם זאת שווים זהב. הנה כמה דוגמאות:

מי שמקפיד להבין את כוונות ומבנה האויב, ומי שקיע בהכנות ובמשמעת של צבאו, יהיה חשוף פחות לסכנות ויכול לצפות להצלחה בקרב; לעולם אל תתחיל במלחמה לפני שהכנת את אנשיך, ראית שהם במצב של מוכנות לחימה ובמורל גבוה; אם רוצים שתוכנית תצליח, יש להסתירה מן האויב עד לביצועה המפתיע; אין דבר חשוב יותר בזמן מלחמה מאשר לנצל הזדמנות כאשר היא נקרת; מעטים האנשים שהם אמיצים מלידה, אך משמעת טובה וניסיון יפכו רבים מהם לכאלה.

מי שכוחותיו אינם מסודרים כאשר הם רודפים אחר אויב, סביר שיאבד את היתרון שהיה לו, ולביסוף עלול להיות נרדף בעצמו; פעל הפוך ממה שהאויב מצפה; אם אתה חש שהאויב מכיר את תוכניתך, תיך, אתה חייב לשנות אותן; מפקדים טובים לעולם לא ייכנסו למלחמה אלא אם היא בבחינת צורך מוחלט, או הזדמנות בלתי חוזרת; בזמן מלחמה היוזמה היא לשלוח את כוחותיך למשימות שאינם מכריעים, אחרת התוצאה תהא חוסר סדר ובלבול בצבאך שלך וכן הלאה. מקיאוולי מלמד את אמנות התחבורה, ההסתרה והמניפולציה בזמן מלחמה.

הספר נכתב לפני מאות שנים, אך צריך להיות ספר חובה בצה"ל, שמרוב משימות שיטור אימת בג"ץ, התקשורת, "בצלם" ושאר הארגונים שנוצרו כדי לכבול את ידיו, שכח איך מתנהג צבא.

ואם אין לנו כוח לחזור אל ההיסטוריה, אפשר להסתפק בנייתוח הממזירות, הלוחמה הפסיכולוגית וההסוואה של חסן נסראללה במלחמה האחרונה. אין זו בושה ללמוד מן האויב, גם זה כלל של מקיאוולי. ■

מכתבים

לא את החוק צריך לתקן

הרעיון שהעלה ח"כ עתניאל שנ"ר בנושא השתלוח אברכים ("ידיעות אחרונות", 29.12.06) מבורך, אלא שהוא כבר קיים בחוק האנטומיה והפתולוגיה, כפי שתוקן ב-1980.

החוק עוסק ב"שימוש בחלקי גווייה להצלת חיים", וקובע בסעיף 6(ג2), בין השאר: "שימוש בקרנית של נפטר להשתלה באדם פלוני להצילו מעיוורון, שימוש למניעת ליקוי בראייה או בשמיעה, שימוש בכליה של נפטר, ושימוש ברקמות עור של נפטר להשתלה להציל חיו של אדם פלוני, הם שימושים בחלקי גווייה להצלת חיים".

על השתלוח אלה קובע סעיף 6א(ד) לחוק: "מותר לנתח את הגווייה זולת אם התנגד האדם בחייו בכתב שגווייתו נתנת, או אם התנגד לכך בכתב בן-זוגו, אחד מילדיו או אחד מהוריו". זוהי, למעשה, הצעתו של ח"כ שנ"ר.

סעיף נוסף בחוק קובע שיש לתת לבן משפחה (בן-זוג, ילד, הורה, אח, אחות) הורעה על הכוונה להוציא איבר להשתלה כדי לאפשר להודיע על התנגדות. לכך יש להוסיף את סעיף 6א(ג) הקובע במפורש: "הסכים אדם שגווייתו נתנת, מותר לנתח על אף כל התנגדות של בן-משפחה".

למרות ההוראות הברורות של החוק, מפרסם משרד הבריאות, אף בעלון המצורף לפנייה לחתימה על כרטיסי "ארי", שגם אם האדם עצמו הסכים להשתלת איברים מגווייתו, עדיין יהיה צורך לקבל את הסכמת בני המשפחה, מה שסותר במפורש את האמור בחוק.

החוק אינו טעון תיקון. במקום זאת יש לדאוג לכך שמשרד הבריאות, וכל הפועלים לפי הוראותיו, יכבדו את החוק וישימו אותו.

פנחס דוד א' פונקל, אוניברסיטת בגוריון

להתעורר – ובמהירות

כיום ברור לכל שאיראן מדרבנת את כל ארגוני הטרור שסביבנו. ארגוני הטרור בעזה ובשומרון מתחזקים ומצטיידים בנשק משוכלל ומקימים צבא שמונה כבר אלפי חיילים. הצבא הזה לא זקוק כלל לטנקים או מטוסים כדי להפתיע אותנו, שכן הוא זמין בכל עת, ללא גיוס כוחות מילואים. לכן על ראשי הביטחון לבנות מערכת הגנה מיוחדת, הכוללת, בין השאר, כוחות חי"ר מיוחדים, שהיו זמינים בכל עת כדי שיוכלו לבלום מתקפת פתע פלסטינית, שעלולה להיות גרועה יותר ממתקפת המצרים בתעלה ב-1973.

אהרן פולמן, נסי ציונה

הבריחה הקיבוצית

נדהמתי לקרוא אתמול על תוכנית הקיבוצים "לברוח מהקסאמים" הצפויים להם בקרוב ולברוח לקיבוץ צים מרוחקים יותר. כואב הלב לראות את הידרדרות הרוח החלוצית של הקיבוצים, אותם קיבוצים שעמ"דו כחומה בצורה לפני קום המדינה, וגם אחר-כך כנגד מתקפת הטרור של הפדאיון מעזה והפגזות הסורים בצפון. אוי לאותה בושה!

אמנון וייס, קדומים

כתובת למכתבים (עד 150 מילה):
ידיעות אחרונות, ת.ד. 109 ת"א
03-6082546
אימייל: letters@yedioth.co.il
נא לציין שם מלא, כתובת ומספר טלפון